

Наредба за държавните изисквания за приемане и обучение на докторантите

Обн., ДВ, бр. 90 от 3 ноември 2000 г., изм. и доп., ДВ, бр. 78 от 7 септември 2004 г.

Раздел I

Общи положения

Чл. 1. С наредбата се определят държавните изисквания за приемане и обучение на докторантите във висшите училища и научните организации в Република България.

Чл. 2. (1) Докторантурата е редовна и задочна.

(2) Редовната докторантура е с минимален срок на подготовка 4 години-след придобита образователно-квалификационна степен "бакалавър", или 3 години-след придобита образователно-квалификационна степен "магистър".

(3) Задочната докторантура е с минимален срок на подготовка 5 години-след придобита образователно-квалификационна степен "бакалавър", или 4 години-след придобита образователно-квалификационна степен "магистър".

(4) Докторантурата може да се осъществява и чрез самостоятелна подготовка, за която се осигурява обучение в съответствие с другите форми на докторантурата.

Чл. 3. (1) За докторанти могат да кандидатстват лица с придобита образователно-квалификационна степен "бакалавър" или "магистър".

(2) Лица, завършили чуждестранни висши училища, могат да кандидатстват, след като придобитото висше образование им бъде признато по реда на Наредбата за държавните изисквания за признаване на придобитото висше образование и завършени периоди на обучение в чуждестранни висши училища, приета с Постановление № 168 на Министерския съвет от 2000 г. (ДВ, бр. 69 от 2000 г.).

(3) Обучението в образователна и научна степен "доктор" се осъществява по научни специалности. Научната специалност, по която се провежда обучението, трябва да бъде от научно направление, съответстващо на професионалното направление, в което лицето е придобило образователно-квалификационната степен "бакалавър".

Чл. 4. Докторантурата се организира във висши училища и други научни организации, наричани по-нататък "научните организации", по специалности, получили при акредитацията оценка "много добра".

Чл. 5. Научните организации обявяват ежегодно утвърдения от Министерския съвет брой на приеманите за обучение докторанти.

Раздел II

Приемане на български граждани за докторанти

Чл. 6. (1) (Доп.-ДВ, бр. 78 от 2004 г.) Кандидатите-български граждани, в т. ч. лица с двойно гражданство, едното от които е българско, желаещи да участват в конкурсни изпити за докторанти, подават заявление до ръководителя на научната организация, в която ще се обучават.

(2) Към заявлението по ал. 1 се прилагат:

1. автобиография;

2. диплома за придобита образователно-квалификационна степен "бакалавър" или "магистър" с приложението или нотариално заверено копие от нея;

3. удостоверение за признато висше образование, ако дипломата е издадена от чуждестранно висше училище.

(3) Кандидатите могат да прилагат и други документи, удостоверяващи техните интереси и постижения в съответната научна област.

Чл. 7. (1) Ръководителят на научната организация по доклад на назначена от него комисия допуска до конкурсни изпити кандидатите, които отговарят на изискванията на чл. 3.

(2) Кандидатите, допуснати до участие в конкурсните изпити, се уведомяват писмено не по-късно от 20 дни след изтичането на срока за подаване на документите. Недопуснатите до конкурсни изпити се уведомяват писмено в същия срок, като се посочват и мотивите за това.

(3) Недопуснатите до конкурсни изпити кандидати могат в 7-дневен срок от датата на уведомяването да направят възражение до ръководителя на научната организация. Ръководителят в 7-дневен срок от получаване на възражението възлага на нова комисия да се произнесе по него. В 10-дневен срок ръководителят въз основа на доклад на комисията взема окончателно решение.

Чл. 8. (1) Кандидатът за докторант полага конкурсен изпит по специалността и по един избран от него чужд език (английски, френски, немски, испански, италиански).

(2) Кандидатите за докторанти по чужд език и чужда литература полагат изпит по чужд език, различен от езика на изпита по специалността.

(3) Програмите, по които се провеждат конкурсните изпити, се подготвят от научната организация, която организира конкурса, и се предоставят на кандидатите не по-късно от 60 дни преди датата на изпита.

Чл. 9. (1) Конкурсните изпити по специалността се провеждат от комисия, назначена със заповед на ръководителя на научната организация, която включва 3 хабилитирани лица или доктори на науките по същата специалност.

(2) Конкурсните изпити по чужд език се провеждат от двучленна комисия, в която могат да бъдат включени нехабилитирани лица.

Чл. 10. (1) Изпитът по специалността е писмен и устен с отделни оценки. До устен изпит се допускат получилите оценка най-малко много добър 4,50 на писмения изпит. Успешно положили изпита са кандидатите, които са получили средна оценка от писмения и устния изпит най-малко много добър 5,00.

(2) До изпит по чужд език се допускат само кандидатите, успешно положили изпита по специалността. Успешно положили изпита по чужд език са кандидатите, получили оценка не по-ниска от добър 4,00.

(3) Оценка от конкурсните изпити се оформят с точност до 0,25.

Чл. 11. Резултатите от всеки изпит се отразяват в протокол на изпитната комисия и се съобщават на кандидатите.

Чл. 12. (1) Кандидатите, успешно положили изпитите по чл. 8, се класират по оценката от изпита по специалността.

(2) Протоколите на изпитните комисии и всички документи на кандидатите по чл. 6 се предоставят на ръководителя на научното звено, в което ще се провежда обучението.

Чл. 13. (1) Ръководителят на научното звено в 7-дневен срок след постъпването на документите по чл. 12, ал. 2 внася доклад във факултетния или в научния съвет, наричани по-нататък "научния съвет", за резултатите от проведения конкурс.

(2) В случай че на първо място са класирани двама или повече кандидати с равна оценка от изпита по специалността, научният съвет избира чрез гласуване един от тях, като се съобразява с оценката от изпита по чужд език, със средния успех от дипломата за висше образование, както и с документите, удостоверяващи интересите и постиженията на кандидатите в съответната научна област. Когато нито един от кандидатите не получи мнозинство, се провежда ново гласуване с участието на двамата кандидати, получили най-много гласове на първото гласуване.

(3) Научният съвет определя срока на докторантурата и научния ръководител на докторанта.

Чл. 14. (1) Лице, разработило основната част от дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен "доктор", може да бъде записано в докторантура на самостоятелна подготовка въз основа на решение на научния съвет без полагане на конкурсни изпити.

(2) Кандидатът по ал. 1 подава заявление до ръководителя на научната организация, към което прилага документите по чл. 6, ал. 1 и 3 и разработената основна част от дисертационния труд.

(3) Ръководителят на научната организация в 14-дневен срок от подаване на заявлението се произнася по допускането на кандидата по реда на чл. 7.

(4) Ръководителят на научното звено внася документите на допуснатия кандидат за обсъждане в научния съвет. Научният съвет в

3-месечен срок от внасянето на документите взема решение за записване на докторанта.

Чл. 15. Ръководителят на научната организация издава заповед за записване на докторанта въз основа на решението на научния съвет. В заповедта се посочват формата и срокът на докторантурата, научният ръководител и научното звено, в което ще се обучава докторантът.

Чл. 16. (1) Министерството на образованието и науката ежегодно обявява и провежда конкурси за изпращане на докторанти - български граждани, за обучение в докторантура в чужбина при условия, посочени в междуправителствените спогодби за образователен, културен и научен обмен, и при определени от него допълнителни изисквания.

(2) За обучение по ал. 1 могат да кандидатстват лица, записани в редовна докторантура в български научни организации.

(3) Министерството на образованието и науката уведомява научните организации за докторантите, които продължават обучението си по реда на ал. 1.

Раздел III

Приемане на чужденци за докторанти

Чл. 17. (1) Чужденци могат да кандидатстват и да се обучават в докторантура:

1. в изпълнение на междуправителствените спогодби за образователен, културен и научен обмен;
2. съгласно актове на Министерския съвет;
3. (Изм.-ДВ, бр. 78 от 2004 г.) при условията на чл. 95, ал. 6 и 7 на Закона за висшето образование.

(2) Чужденци могат да кандидатстват за докторанти и при условията и по реда за приемане на българските граждани в научните организации на Република България, ако:

1. имат статут на постоянно пребиваващи на територията на Република България;
2. имат статут на бежанци;
3. са от българска народност, удостоверена по реда на Постановление № 103 на Министерския съвет от 1993 г. за осъществяване на образователна дейност сред българите в чужбина (обн., ДВ, бр. 48 от 1993 г.; попр., бр. 52 от 1993 г.; изм. и доп., бр. 54 от 1995 г., бр. 20 от 1996 г., бр. 38 и 73 от 1999 г.).

Чл. 18. (Изм.-ДВ, бр. 78 от 2004 г.) (1) Кандидатите подават следните документи:

1. формуляр или молба, съдържаща кратки биографични данни, темите за разработка на дисертационен труд, степента на владееене на чужди езици, както и научната организация, в която желаят да се обучават;
2. копие от документа за висше образование, от който да е видно, че кандидатът притежава магистърска степен;
3. медицинско свидетелство, издадено в срок един месец преди датата на кандидатстването и заверено от съответните органи в страната, от която лицето кандидатства;
4. списък на публикациите, ако има такива;
5. копие от документите за гражданство-за кандидатите с двойно гражданство, едното от които е българско;
6. удостоверение за признато висше образование, ако дипломата е издадена от чуждестранно висше училище;
7. две снимки.

(2) Документите по ал. 1, т. 2 и 3 трябва да бъдат легализирани, преведени и заверени в съответствие с разпоредбите на международните договори на Република България с държавата, в която са издадени, а при липса на такива-по общия ред за легализациите, преводите и заверките на документи и други книжа.

Чл. 19. (Изм.-ДВ, бр. 78 от 2004 г.) (1) Кандидатите по чл. 17, ал. 1, т. 1 и 2 подават документите по чл. 18, ал. 1 в Министерството на образованието и науката.

(2) Кандидатите се приемат при условията и по реда, определени в съответната спогодба или в акт на Министерския съвет, след съгласуване със съответните висши училища

Чл. 19. (Изм.-ДВ, бр. 78 от 2004 г.) (1) Кандидатите по чл. 17, ал. 1, т. 1 и 2 подават документите по чл. 18, ал. 1 в Министерството на образованието и науката.

(2) Кандидатите се приемат при условията и по реда, определени в съответната спогодба или в акт на Министерския съвет, след съгласуване със съответните висши училища.

Чл. 20. (1) (Изм.-ДВ, бр. 78 от 2004 г.) Кандидатите по чл. 17, ал. 1, т. 3 подават документите си в избраната от тях научна организация.

(2) Решение за одобряване на кандидатите се взема от съответния научен съвет в едномесечен срок от подаването на документите.

(3) (Отм.-ДВ, бр. 78 от 2004 г.)

(4) Научните организации изпращат документите на одобрените от тях кандидати в Министерството на образованието и науката в изпълнение на Наредбата за условията и реда за издаване на визи от дипломатическите и консулските представителства на Република България, приета с Постановление № 35 на Министерския съвет от 1999 г. (обн., ДВ, бр. 20 от 1999 г.; изм. и доп., бр. 43 от 2000 г.).

Чл. 21. (1) Научните организации изпращат в Министерството на образованието и науката документите на одобрените от тях лица, кандидатстващи при условията на чл. 95, ал. 6 от Закона за висшето образование, с оглед изпълнение на процедурата по издаване на визи за дългосрочно пребиваване-виза вид "D" съгласно Наредбата за условията и реда за издаване на визи, приета с Постановление № 97 на Министерския съвет от 2002 г. (ДВ, бр. 49 от 2002 г.).

(2) При изпращане на документите по ал. 1 научните организации изрично посочват:

1. лични данни на кандидата-имената по паспорт на латиница, дата на раждане, място на раждане, гражданство;
2. наименование на научната специалност, образователна и научна степен, форма и срок на обучение;
3. информация за езиковата и специализираната подготовка-степен на владееене на български език, наименование на департамента, в който ще се проведе подготовката, продължителност на обучението;
4. годишна такса за обучение и за езиковата и специализираната подготовка;

5. номер на банковата сметка, по която следва да бъде преведена таксата за обучение или за езиковата и специализираната подготовка.

(3) Министерството на образованието и науката издава Удостоверение за приемане на кандидатите за обучение в Република България и писмено уведомява за това Министерството на външните работи и дирекция "Миграция" на Министерството на вътрешните работи. Удостоверението е валидно само за учебната година, за която е издадено.

(4) Лицата, кандидатстващи при условията на чл. 95, ал. 6 от Закона за висшето образование, заплащат таксите за обучение, след като са получили виза вид "D" и са пристигнали в Република България.

Чл. 22. (1) (Изм.-ДВ, бр. 78 от 2004 г.) Научните организации осигуряват езиковата и специализираната подготовка на чужденците, желаещи да се обучават в докторантура в Република България.

(2) Езиковата и специализираната подготовка се организира от висшите училища в департаменти, които отговарят на изискванията на чл. 26а от Закона за висшето образование.

Чл. 23. (1) Обучението на докторантите се провежда по учебна документация, която обхваща учебен план и учебни програми.

(2) Обучението за придобиване на езикови и специализирани знания е с продължителност не по-малко от 6 месеца и се извършва в учебни групи с численост не повече от 10 души.

(3) Езиковата и специализираната подготовка на докторантите се осъществява чрез изучаване на задължителни учебни дисциплини, разпределени в 2 групи при минимален хорариум, както следва:

1. за хуманитарните специалности-български език-550 учебни часа;
2. за всички останали специалности-български език-430 учебни часа, и специализирани учебни дисциплини-230 часа.

Чл. 24. (1) Обучението по български език завършва с писмен и устен изпит, който се полага пред комисия.

(2) (Изм.-ДВ, бр. 78 от 2004 г.) Лицата по чл. 22, ал. 1, които владеят български език, могат да се явят на изпитите по ал. 1, без да са преминали езикова подготовка.

(3) (Предишна ал.2.-изм., ДВ, бр. 78 от 2004 г.) Специализираната подготовка завършва с изпити по всички учебни дисциплини, предвидени в учебния план, които се полагат пред комисия.

Чл. 25. (Изм.-ДВ, бр. 78 от 2004 г.) На лицата, успешно завършили езиковата и специализираната подготовка, се издава свидетелство от висшето училище, провело подготовката.

Чл. 25а. (Нов-ДВ, бр. 78 от 2004 г.) (1) Ръководителят на научната организация издава заповед за записване на одобрените кандидати за докторанти въз основа на решение на научния съвет и след представяне на свидетелството по чл. 25.

(2) Научните организации писмено уведомяват Министерството на образованието и науката за чужденците, които са записани за докторанти, и представят копие от заповедта за записване.

(3) Министерството на образованието и науката изпраща информацията по ал. 2 на Министерството на външните работи и на дирекция "Миграция" на Министерството на вътрешните работи.

Раздел IV

Обучение на докторантите

Чл. 26. (1) Обучението на докторантите се осъществява по индивидуален учебен план.

(2) Индивидуалният учебен план се изготвя от докторанта и научния му ръководител и след обсъждането му в съответното научно звено се утвърждава от научния съвет.

Чл. 27. (1) С индивидуалния учебен план се определят:

1. темата на дисертационния труд;
2. изпитите и сроковете за полагането им;
3. посещението на определен цикъл лекции и упражнения, участието в курсове, семинари, конференции и други публични научни изяви;
4. етапите и сроковете за подготовка на дисертационния труд.

(2) Промяна на темата на дисертационния труд се допуска по изключение с решение на научния съвет, но не по-късно от 3 месеца преди срока, определен за представяне на дисертационния труд за защита.

Чл. 28. Докторантите полагат изпитите по индивидуалния учебен план пред назначени от ръководителя на научната организация комисии в състав от най-малко 3 хабилитирани лица и с участието на научния ръководител на докторанта.

Чл. 29. Срокът на докторантурата може да се удължава по обективни причини до 6 месеца със заповед на ръководителя на научната организация след съгласуване с научния ръководител по предложение на научния съвет.

Чл. 30. Докторантите имат право да прекъсват обучението си, да се преместват в друга научна организация или в друга форма на обучение при условия и по ред, определени в правилниците на научните организации.

Чл. 31. Най-малко веднъж годишно научните организации, които подготвят докторанти, обсъждат изпълнението на индивидуалните планове на докторантите и състоянието на докторантурата.

Раздел V

Финансово и материално-техническо осигуряване

Чл. 32. (1) Научните организации предоставят на докторантите материална база и средства, необходими за разработването на дисертационния труд.

(2) Организации, които са заинтересувани от резултатите на съответния дисертационен труд, могат да предоставят на докторантите материална база и средства, необходими за подпомагане на разработването му.

Чл. 33. (1) Средствата за финансовото и материалното осигуряване на разработваните дисертационни трудове се утвърждават ежегодно от ръководителя на научната организация по видове разходи-разходи за издръжка на обучението и социално-битови разходи.

(2) Финансирането на експерименталната работа за всеки дисертационен труд се извършва по отделни годишни план-сметки, утвърдени от ръководителя на научната организация.

Допълнителна разпоредба

§ 1. Научните организации създават за всеки докторант база от данни. Организациите съхраняват всички материали и документи, отнасящи се до работата на докторанта, по подготовката и разработването на дисертационния труд.

Заклучителна разпоредба

§ 2. Наредбата се приема на основание чл. 8 от Закона за научните степени и научните звания.